

Pavel Koutský - profil tvůrce a rozbor díla

Pavel Koutsky – The Artist's profile and work analysis

Viktor Ureš

Bakalářská práce
2009

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

*** nescannované zadání str. 1 ***

*** nescannované zadání str. 2 ***

ABSTRAKT

Moje práce je zaměřena na osobu Pavla Koutského a jeho dílo. Práce je sestavená ze všech dostupných existujících materiálů za účelem vytvoření obsáhlejší práce. Krom vlastních děl a života Pavla Koutského jsem bral zřetel na jeho se týkající fakta, která jsem pokládal za podstatné.

Klíčová slova: Pavel Koutský, totální animace, animace

ABSTRACT

My paper is focused on the person of Pavel Koutský and his professional works. The paper is put together from all available existing materials to achieve a broader document about this person. This paper also contains any other facts regarding life and works of Pavel Koutský that I considered material with the subject.

Keywords: Pavel Koutsky, total animation, animation

Děkuji svým vedoucím, kamarádům, spolužákům a všem těm neznámým duším, za jejich pomoc a kteří svou troškou přispěli k vytvoření této práce a především své báječné rodině za jejich nedocenitelnou podporu.

„Naučil jsem se mít svoji práci rád.“

- Edward Teller

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

SLOVO ÚVODEM	8.
1 AMATÉRSKÉ ZAČÁTKY	10.
1.1 BIBLIOGRAFICKÁ FAKTA	10.
1.2 VÝČET PRACÍ SE STRUČNÝM POPISEM	13.
1.3 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	14.
2 PROFESIONÁLNÍ DRÁHA DO ROKU 1989	15.
2.1 BIBLIOGRAFICKÁ FAKTA	15.
2.2 VÝČET PRACÍ SE STRUČNÝM POPISEM	18.
2.3 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	20.
3 PROFESIONÁLNÍ DRÁHA OD ROKU 1989	23.
3.1 BIBLIOGRAFICKÁ FAKTA	23.
3.2 VÝČET PRACÍ SE STRUČNÝM POPISEM	26.
3.3 SERIÁLOVÁ TVORBA PAVLA KOUTSKÉHO	29.
3.4 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	33.
4 KOMPLETNÍ FILMOGRAFIE	38.
ZÁVĚR	40.
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	42.

SLOVO ÚVODEM

PAVEL KOUTSKÝ

* 6.12.1957

V úvodu je potřeba říci, že český animovaný film se svojí historií, tradicí hodnot, aktivními osobnostmi a přetrvávajícím potencionálem byl a je dán kvalitou klasické animované tvorby. Právě špička animované tvorby u nás a její díla jsou známa po celém světě. Velké osobnosti, jako byl Jiří Trnka, “otec zakladatel“ a také ten, který bude už navždy po Disneym hned druhý, “spoluzakladatel“ českého animovaného filmu Karel Zeman a “matka“ českého animovaného filmu Hermína Týrlová, profesně vyrostli, zapsali se svými pracemi do dějin a pomohli vyrůst další generaci věhlasných tvůrců, jako je Břetislav Pojar, Jiří Bárta, Jan Švankmajer, Michaela Pavlátová, Jan Balej a Pavel Koutský.

Tato práce je zaměřena na osobnost Pavla Koutského, na jeho profesní cestu, výčet celého jeho díla, popis jeho prací a některá fakta jeho života a práce, která by mohla pomoci lépe poznat tohoto tvůrce.

Samotný Pavel Koutský, co do originality své práce nezaměnitelný s kýmkoliv jiným a ověřený cenami z tří různých kontinentů za téměř každé dílo, které kdy vyprodukoval, se stal jedním z nejvyhledávanějších režisérů animovaných filmů u nás. V drtivé většině prací pracoval se svým vlastním scénářem na realizaci autorských filmů, ne jako část produkčního týmu. Stěží by pak mohlo být překvapivé, že byl hlavami Anima Mundi, mezinárodního festivalu animovaných filmů, zařazen do publikace *Animation now!* jako jeden z osmdesáti nejúspěšnějších animátorů a studií současnosti, společně s dalšími jako Alexander Petrov, Frederic Back, Joanna Quinn, Tandem films, Studio Disney,...

Sám je znám široké veřejnosti podstatě jen svým dílem. Měl jsem tu možno se s Pavlem Koutským osobně potkat a provést s ním osobní rozhovor. Se zpracovanými materiály a doplňujícími otázkami, které já osobně pokládám za podstatné, jsem doufal v sepsání dosud nejpodrobnější práce o něm. To bylo před tím, než jsem se s osobností Pavla Koutského seznámil osobně.

Jak již zmíněno, Pavel Koutský je znám veřejnosti v podstatě jen svým rozsáhlým dílem. Rozhovorů udělal málo, publikovaných v dohromady čtyřech odborných knihách. Není mu věnována žádná internetová stránka a internet samotný o jeho osobě poskytuje jen základní, věčně se opakující informace. Na veřejnosti se zpravidla vyskytuje pouze na filmových festivalech na přebírání cen. Některé materiály uvádějí různá data vydání jeho prací, dokonce i datum jeho narození je citováno různě. Některé starší filmy z jeho produkce se vůbec nikde nezmiňují.

Příjemným překvapením pro mě bylo zjistit, jak bohémskou povahu Pavel Koutský má. Na vlastní úspěch hledí s nadhledem. Ceny z festivalů má naskládané na skříní. Některé z nich nesou jasný otisk záplav z roku 2002 jako svědci toho, že nepatří do výčtu věcí, určených zachraňování. A konečně i reálu oplývá sarkastickým humorem, tak všudypřítomným v jeho filmech.

Osobní rozhovor v mnohém, v co jsem doufal, mne přesto překvapil. Pavel Koutský si nevede archiv a spoléhá se na vlastní paměť, takže i informace z první ruky jsou poněkud nepřesné, přesný rok událostí, míst nebo souvislostí nebylo jednoduše možné zjistit. „To je dobře,“ řekl Pavel Koutský. „...Ono je ještě za života potřeba do toho vnést zmatek. Když je v tom zmatek, tak je to zajímavý.“ Nad mojí poznámkou, že kde se nešíří ucelené informace šíří se fámy, se pan Koutský zamyslel.

Prostřednictvím této práce se také pokusím zamyslet i já nad chmurnějšími stránkami života věnovaného animované tvorbě. Různé podmínky mohou vést k tomu, že se člověk může věnovat produkci animovaných filmů buď jako obživě nebo ryze jen jako hobby. Pavel Koutský je zjevným příkladem toho, jak výjimečný talentovaný jedinec může ze začátku tvořit volně a svobodně své povolání, aby změnou okolností pak v tomtéž oboru se začal podřizovat. Jedním dechem ale dodává: „Ale rozhodně bych neměnil.“ I přes všechny nesnáze, které v dnešní době z takového zaměstnání vyplývají.

Posledním slovem bych rád vyslovil jedno krédo Pavla Koutského, že umělec nemá povinnost změnit svět, ale světu ho ukázat.

1 AMATERSKÉ ZAČÁTKY

1.1 Bibliografická fakta

Pavel Koutský začal svoji filmovou dráhu v Českém klubu kinoamatérů (ČKK), když mu bylo asi deset let. Datem založení v roce 1935 se ČKK řadí mezi nejstarší existující filmové kluby na našem území. Pavel Koutský ho v době svého nástupu zažil v jeho světlejších dnech – Klub oficiálně spadal pod ministerstvo obchodu, tudíž jako součásti státní instituce byl finančně zcela dotován. Členové mohli tvořit ve vlastní režii své filmy, organizovat projekce, a za vybrané vstupné mohli dále financovat svoji aktivitu.

K tvorbě v ČKK se Pavel Koutský dostal jednoduše proto, že jeho rodiče byli členové tohoto klubu. Rodinná osmičková kamera, jednoduchá jak byla, dokázala pookénkové snímání, a právě tak se dostal k experimentování s kreslením obrázků, k jejich snímání a následným projekcím pochopitelně na půdě ČKK, na plátno malými projektory. Tehdy samozřejmě šlo ještě o to, co bychom dnes nazývali “kamerové zkoušky“, realizované podle slov autora, z ryzí fascinace nad tím, že se kresba může pohybovat a samotné zacházení s exponovaným filmovým pásem bylo prý “fyzicky strašně zábavný“. Uzavřený celek s dějem přišel na řadu nedlouho potom.

Zhruba v roce 1970 začal Pavel Koutský ve svých třinácti nebo čtrnácti letech chodit do natáčecího studia Břetislava Pojara v Čiklově ulici v Nuslích. Tedy do takzvané “Čiklovky“. Seznámil se také se studiovým natáčením v Krátkém filmu ve studiu Jiřího Trnky v Bartolomějské ulici, a až zde, jako velmi mladý třináctiletý amatér, začal svou filmovou dráhu s použitím pookénkového snímání ploškové animace trikovou kamerou. Podle svých vlastních slov tam chodil pouze se dívat, povídat si a ukazovat svá vlastní hotová videa. Podle všeho byla jeho raná práce kvalitní, protože u zaměstnanců studia sklízel pochvaly. Už tehdy se tam seznámil s Břetislavem Pojarem. Ještě o trochu později Pavel Koutský vzpomíná, v asi šestnácti nebo osmnácti letech jednou v létě ve studiu Luboše Beneše v Ženských domovech na Smíchově, mu bylo dáno naanimovat kouř z komína. Tato scéna byla bohužel z finálního díla vystřižena. To byly jeho začátky tvorby ještě před přijetím na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze, ze které pocházejí práce jako *Jak šel Honza do světa* (1970), *Baron Prášil* (1971), *Konec neprůstřelného Billa*

(1973), díky kterému také vyhrál svojí první cenu ve věku 16ti let, a *Pohádková etuda* (1976).

Je fakt, že na tyto konkrétní čtyři filmy neexistuje žádná synopse, Pavel Koutský sám vyjádřil pochyby, jestli by se na ně vůbec chtěl zase podívat, a na mojí otázku, zda-li se vůbec do dnešních dochovaly, byl značně skeptický. „Zapomínám. Vyřešeno. Dávno již.“

Na VŠUP pak studoval v atelieru televizní a filmové grafiky u Miloslava Jágra v letech 1977 až 1983. Paradoxním faktem je, že se u přijímacího řízení Pavel Koutský nepresentoval se svými dosavadními filmy, protože obor byl veden víc výtvarně a filmy byly „taková nevýtvarná lepoprela“.

Miloslav Jágr sám strávil jako pedagog na VŠUP 33 let svého života, i když docentura mu byla oficiálně uznaná až v roce 1990, tedy v době, kdy se již téměř chystal do penze, protože pan Jágr neměl rád komunisty a oni na oplátku neměli rádi jeho. „Když byli třeba stranické schůze... To Vy nevíte, to byly takzvané „veřejné stranické schůze“, tam museli jít všichni, kdo neměli odvahu utéct... Potom, co se tam bolševici dlouho vykecávali, se pan asistent Jágr přihlásil s diskusním příspěvkem, že „možná, kdybychom se místo toho, abychom tu takhle žvanili, naučili hrát na nějaký hudební nástroj, mohli bychom založit orchestr.“ Do té doby, přestože fakticky řídil celý obor, byl veden v rámci fakulty pouze jako odborný asistent. Některé zdroje udávají, že Pavel Koutský nastoupil na místo Miroslava Jágra na FAMU v roce 1997, kdy Miroslav Jágr zemřel. Ten ale svou docenturu filmové a televizní grafiky ukončil na VŠUP v roce 1992 a na FAMU se nikdy neangažoval a Pavel Koutský sám na FAMU nastoupil až v roce 1993.

Miloslav Jágr sám byl renesanční člověk, který uměl trošku od všeho a je na něj pamatováno jen v tom nejlepším. Vlastní zkušenost Pavla Koutského byla, že pan Jágr měl jeden nepříjemný zvyk studenty při korekturách „zesměšňovat“ a dělat si z nich srandu. „Všichni se tam dobře bavili, jenom já jsem tam stál a potil jsem se. Ale tím z nás právě tedy něco vyšťoural.“ První dva roky mu nebyl Miloslav Jágr podle jeho vlastních slov vůbec příjemný. „Pak už jsme spolu vycházeli výborně.“

Pak nastoupil jako asistent na VŠUP Jiří Bárta, což Pavel Koutský pokládá za jedno z nejvýznamnějších setkání jeho života a taky jako přínos pro filmovou práci na VŠUP vůbec. Miloslav Jágr sám preferoval více výtvarnou složku věci, zatímco Jiří Bárta po

svém nástupu oboru přinesl skutečné filmové řemeslo. „On Jágr byl milovníkem takového krásného výtvarna, který nechal plynout, zatímco Jirka Bárta chtěl opravdický film, který začíná a končí.“

Na samotná studia má Pavel Koutský dobré vzpomínky: Na VŠUP byl podle svých slov „překvapivě“ přijat hned na první pokus. Během studia se zde sice mnoho filmů nerealizovalo, ale kontakt s lidmi nejen z filmové tvorby, jako byli Václav Bárta nebo František Skála, ale i jinými z několika dalších oborů, se kterými bylo vždy o čem povídat. Celá doba byla, podle slov Pavla Koutského, „překrásnou dobou jeho života.“

Během samotného studia Pavel Koutský udává, že na něj měl největší vliv právě Miloslav Jágr, Jiří Bárta, Petr Poš a Břetislav Pojar. S bezmála se všemi se nadále setkával v oboru, při spolupráci nebo alespoň udržoval s nimi jako jednotlivci kontakt.

Za studia vznikly dva krátkometrážní filmy *Houslový koncert* a *Troj fórum* (1981). V rámci studia na VŠUP vznikl za podpory Krátkého filmu i jeho absolventský film *Navštivte Prahu* (1983), který byl fakticky jeho prvním počinem v takzvané „totální animaci“ ve své ryzí formě, od té doby se zabývá pouze jí.

Krátký film byl tou dobou státní organizací a produkce diplomových prací byla hrazena z jeho zdrojů, v rámci čehož si organizace buduje vlastní rozsáhlou knihovnu dokumentárních, hraných a animovaných filmů. Takto Krátký film pomohl Pavlu Koutskému vyprodukovat jeho první profesionální film, který bylo možné pustit do kin.

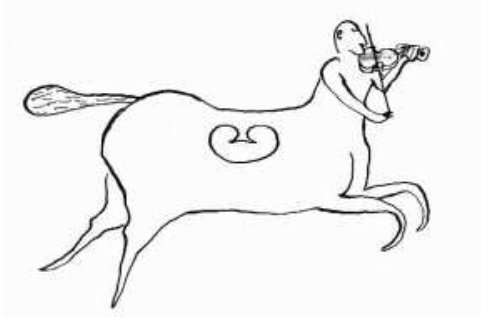
1.2 Výčet prací se stručným popisem

Trojforum (1981) – Animace písmenek, tvarů a věcí do jakési vizuální hry. Dle slov autora se jednalo pouze o návrat k tomu, co dělal už dříve, nyní ale v sofistikovanější formě.

Houslový koncert (1981) – Tato práce vyšla jako výsledek školních prací v rámci VŠUP. Tehdy studenti chodili jeden semestr na konzervatoř kreslit houslisty a baletky, a z těchto výtvarných studií pak vznikly podklady pro *Houslový koncert*. Paganiniho *Campanella* pro tento film vznikla za spolupráce s hudebním skladatelem Jiřím Kolafou a celý film je animovanou etudou o houslovém koncertu. Houslisti jsou střídavě provedení v kubistické, pointilistické, abstraktní a realistické formě.

Navštivte Prahu (1983) – Absolventský film Pavla Koutského na VŠUP. Tak jako dříve, vychází i tento snímek ze studijních kreseb pořízených v ulicích Prahy. Turistické skupiny na těchto kresbách tvořily hodně častý prvek a staly se také inspirací pro tento film. Turisti v něm pobíhají po Praze v jakémisi nesmyslném závodu, kdo uvidí víc míst a více památek. Co jim z takového zážitku zůstane v paměti je pak surrealistický humbuk současnosti a historie. Provedeno již v ryzím stylu Pavla Koutského, v totální animaci, divák touto dynamickou animací vtažen proti své vůli do divoké projížďky městem. A od tohoto momentu autor dále používá a rozvíjí tento svůj osobitý styl.

1.3 Obrazová příloha

Houslový koncert, 1981

Navštivte Prahu, 1983

2 PROFESIONÁLNÍ DRÁHA DO ROKU 1989, UMĚLCŮV STYL

2.1 Bibliografická fakta

Do revoluce stihl Pavel Koutský jako mladý autor realizovat ještě díla *Katastrofy* (1984), *Dilema* (1984), *Laterna Musica* (1985), který vznikl podle návrhů a scénáře Zuzany Vorlíčkové jako její absolventská práce, *Curriculum vitae* (1986), *Láska na první pohled* (1986), *Od kroku k pokroku* (1987), *Co oko neuvidí* (1987) a *Portrét* (1988).

Některé z těchto krátkých filmů vznikly ve spolupráci s dalšími, někdy i věhlasnými filmovými autory, jako je například režisér Břetislav Pojar nebo teoretik a dramaturg Jan Poš.

Zaměstnán byl Pavel Koutský přímo ve studiu Krátkého filmu jako asistent animátora. Během komunistické vlády musel být každý zaměstnán a Pavlu Koutskému bylo dáno zaměstnání podle profese. Jak sám na tu dobu vzpomíná, formálně byl ve studiích zaměstnán jako asistent animátora. Prakticky ale nevykonával žádnou práci a pracoval jakoby na volné noze na svých vlastních filmech a dostával běžný plat po dobu asi dvou nebo tří let. Pak, loví ze svých vzpomínek, nadále pracoval na svých projektech v Krátkém filmu, už ale nebyl oficiálně zaměstnán, ale stále za práci na svých vlastních filmech dostával plat. „A potom jsme ještě bojovali proti komunismu.“ Musel jsem nato odvětit, že za to se nedostává výplata. „Ale bylo to zábavný.“

Nutno podotknout, že tzv. „totální animace“ Pavla Koutského je v naší zemi naprostou výjimkou, zároveň také nemá pokračovatele a následníky, a i ve světě je stále poměrně vzácnou technikou. Krom Michaely Pavlátové se jí trochu zabýval i slovenský filmař, grafik a animátor Igor Ševčík, který jednu dobu také dělal ředitele studia animovaných filmů ve Zlíně. Ovšem, přestože je všeobecně známo, že je Pavel Koutský průkopníkem totální animace, mnohem častěji tvořil běžnou klasickou technikou do vrstev a jen ty skutečně vybrané náměty byly realizovány v totální animaci nebo v kombinaci s ní.

To je rozhodně škoda, když je pak na plátně vidět, kolik a za jak krátký čas se toho touto technikou dá vypovědět a to i v relativně prosté kresbě. Scénář totální animace Pavla

Koutského vychází víc z výtvarného, nikoliv literárního či narativního kritéria. Velký význam přitom během animace hrají proměny jedněch věcí v jiné, což je aspekt, který se mimo animaci nevyskytuje, a i časté rapidní změny perspektiv předmětu zde působí jinak, než jak by vyplynuly při realizaci jinou technikou. Evidentní předností tohoto pojetí je fakt, že takto pojatou animací se dá vypovědět ve velmi krátkém čase velice mnoho. To například Michaela Pavlátová, další kapacita totální animace u nás i ve světě, se zaměřuje na decentní hru postav a gestikulaci, pracuje se zcela odlišným tempem i rytmem.

Takzvaným “kinoxováním“ (technika, kde se překresluje předebraný pohyb z reálu) se Pavel Koutský nikdy nezabýval, nejspíše proto, že by to odporovalo jeho osobité výtvarné stylizaci.

Jaký je tedy styl Pavla Koutského? V první řadě je potřeba říci, že zcela originální. Nejen ve stylu kresby, ale také v přípravě a zpracování námětů, výběru témat, v nápaditosti stavby příběhu a především ve virtuózní animaci.

Filmy Pavla Koutského přetékaají vtípem a vtip přímo vyplývá ze satiry, kterou obvykle reaguje na zpracovávané téma a, jak bývá u lidí s vizí podmínkou, její projekci k divákovi. Námětově přitom nepřišel s ničím úplně novým, bere si na mušku témata, která se sama nabízejí, a které se také stala až protivně často používaná – konzum, lidská hloupost, povrchnost, manipulování,... Novátorský přínos ale spočívá v tvořivém duchu a v tvůrčím přístupu, jak pomocí výtvarného zpracování i s použitím reálných předmětů, tokem asociací a rychlou, čitelnou animací tato témata podává. Například některé jeho filmy, pojednávající o ryze materialistických tématech, nám mohou připadat i přes bravurní zpracování a nápaditost spíše jako kreslený vtip. Jednoduše jako kreslená vypointovaná etuda, přesně podaná a jasná. V jiných případech ale dochází k naprosto geniálním zkratkám a gagům, rafinovaným efektům, které na diváka působí díky jeho vlastním vzpomínkám a zkušenostem. Třeba jeho *Curriculum vitae*, kdy takřka každá část filmu musí vyvolávat u diváka jeho osobní asociace a vzpomínky na léta strávená ve škole, ale také třeba při vyplňování formulářů. V tomto případě, ale také v případě *Navštivte Prahu* a dalších, se mu povedlo vytvořit pocitový film, který vyvolává asociace nejúčinnější.

Samotná zvuková, ale především hudební stránka filmů Pavla Koutského možná také často tvoří více než obecně obvyklou část animovaného filmu. V jeho prvním

profesionálním filmu *Laterna musica* poprvé použil hudbu jako “podněcovatele“ rytmu animace, což se ke konci stalo jedním z jeho charakteristických motivů. Nutno dodat, že hudbu mu velmi často komponoval Petr Skoumal, který je díky své invenci a zkušenostem s hudebními kompozicemi pro řadu českých večerníčků a hraných i animovaných filmů tvůrcem evropsky uznávaným.

Navíc je zde ještě ideologická část věci. Pro lidi ze zahraničí existuje pojem “východoevropská“ animace, tedy myšlena ta, která pochází z dnes bývalého sovětského bloku. Za dobu socialismu získali lidé docela odlišný postoj k životu a problémům, kterého si lidé ze západu všímají. A když se k tomu přidá ještě sarkastický humor, který je těm českým “smějícím se bestiím“ (K. H. Frank) vlastní, vydá to často na skutečně svérázný až černý humor.

Ve výsledku to sumarizuje právě u Pavla Koutského překvapivou intelektuální živost kombinovanou s trpkým humorem, kde jednotlivec je konfrontován se silnými vlivy systému, s manipulací, s působením médií, s reklamou, spotřebitelským myšlením a vším tím, co nás dnes a denně obklopuje a čemu stále častěji podléháme, snad jen více či méně ochotně. Jan Werich kdysi použil geniální příměr: Okurka na poli, která skanduje do omrzení, že nechce být kyselá, že nechce do sudu. A lák pomalu stoupá. A tak je tomu i v našem případě. Média, technologie a ideologie každého jednotlivce konfrontují. Vítězství nad nimi mohou být pro jednotlivce jen dočasná. Vše nad to je jen a jen iluze.

2.2 Výčet prací se stručným popisem

Katastrofy (1984) – V tomto téměř osmiminutovém animovaném filmu jsou divákovi představeny různorodé ekologické a biologické problémy a problémy jako válka a prostředí, závažné i ty malicherné, které sužují lidstvo. Nakonec se pro lidstvo může vynořit další, zcela nové nebezpečí: Člověk začne sám vnímat katastrofy jako banální problémy každodenního života.

Laterna musica (1984) – Film Zuzany Vorlíčkové (dnes Marešová), absolventky VŠUP v roce 1983, dnes učí kresbu na FAMU. Scénář a výtvarné návrhy byly její původní a film byl dokončen se spoluprací Pavla Koutského. Jde o hodně výtvarný film o vizuálním zniku hudby v myslích posluchačů Odehrává se ve dvou rovinách, všední život je černobílý a barevný světem živě hrané hudby. Oba světy se při vystoupení prolínají dohromady do barevného gejzíru během klavírního koncertu.

Dilema (1985) – umělecky velice působivá anekdota o možných katastrofálních následcích neschopnosti se rozhodnout. Provedená místy i na Pavla Koutského až přemrštěné stylizaci. Muž sám se sebou zoufale tápe v rozhodování se, kterými dveřmi by měl opustit místnost, zatímco dům, ve kterém je, oheň pomalu obrací v popel. V tomto ani ne třímínutovém filmu byl použit jeden záběr bitky původně zamýšlený pro *Katastrofy*, který ale nebyl vedením schválen. Tehdy to bylo jedinkrát, kdy byl Pavel Koutský cenzurován.

Curriculum vitae(1986) – V souvislosti s Pavlem Koutským nejčastěji zmiňovaný film. Jedná se o retrospektivní vzpomínky na tři úrovně vzdělání, které se osobě vyplňující životopis vybaví, Koutského vlastní autoreflexe. Film shrnuje vědomosti nabyté na základní škole, gymnáziu a jakési výtvarné akademii. Myšák vyklubaný z vajíčka provádějící filmem ke konci zakončí vlastním nafázováním do animace a postavením se na “pyramidu“ nastřádaných vědomostí, rozhodnutí člověka vyplňující dotazník, vybrat si za

povolání animaci. Film je obecně uznávaný v nápadech, animaci, humoru a pokládán za mistrovské dílo české animace.

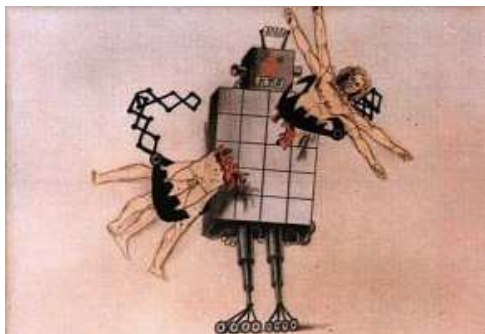
Protože tento snímek vzniknul v jeho dvaceti letech, měl autor podle svých vlastních slov udělat pokrčování, shrnující jeho dosavadní život ve svých padesáti letech. Tento termín v době, když jsem s Pavlem Koutským dělal rozhovor, bohužel minul o pár let a tak tedy odložil tento projekt na budoucí šedesátiny. Nechme se překvapit.

Láska na první pohled (1987) – Tradičně jako jiné počiny Pavla Koutského, je i tento skoro šestiminutový film divokou záplavou nápadů, vtipů a asociací. Zde se muž snaží získat si pro sebe lásku ženy, která o něj nemá zájem. Brzy se obrátí za příslibem lásky jiné ženy, aby se ji pokusil získat, třebaže by jeho snaha měla utrpět tentýž výsledek.

Co oko neuvidí (1987) – Pro změnu loutková animace. Jde o alegorii o manipulaci lidí, kteří si tento fakt ani neuvědomují – Loutka je manipulována animátorem, jehož není za běžné promítací rychlosti možné spatřit. Když se ale film zpomalí je vidět, že i animátor representovaný druhou loutkou je manipulován ještě dalším animátorem. Loutky se proti animátorovi vzbouří, ale co pak animátor udělá?

Portrét (1989) – Humorně pojatá anekdota o rozporuplných povahách jednoho člověka. Protikladné povahy jako lakomství a štědrost, hrdinství a zbabělost, upřímnost a podlost jsou hlavními tématy tohoto filmu. Dohromady dají tyto jinak barevné a živé alegorie běžného šedého člověka.

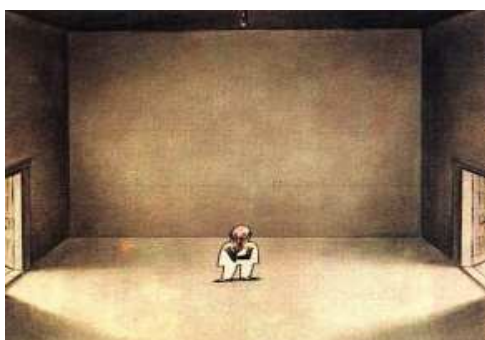
2.3 Obrazová příloha

Katastrofy, 1984

Laterna Musica, 1984

Dilema, 1985

Curriculum Vitae, 1986

Láska na první pohled, 1987

Co oko nevidí, 1987

Portrét, 1989

3 PROFESIONÁLNÍ DRÁHA OD ROKU 1989

3.1 Bibliografická fakta

Rok 1989 přinesl mnoho změn.

Přestože Sametová revoluce v roce 1989 učinila konec nefunkčnímu režimu, a nový přinesl svobodu a kladné ekonomické a společenské změny, pozice filmařů se nacházela docela jinde. Legendy českého filmu jako filmaři obecně se shodují na tom, že znárodnění filmové produkce u nás bylo vůbec to nejlepší, co se mohlo stát – Realizace všech druhů filmů spadala skrze Českou televizi pod ministerstvo a jeho každoroční dotace a, jak tomu bylo ve všech dobách, dotace přidělené rezortům bylo nejlepší vždy vyčerpat. Štědré sponzorství a ochrana byla filmovým tvůrcům poskytována z jaksi nejasného důvodu: Komunističtí vládcí nevěděli ani zbla jak se animace dělá nebo proč. Byl to ale za celou dobu komunismu u nás jediný skutečně funkční kulturní aspekt. Vládcí věděli, že s animovaným filmem mají v rukou něco, čím se dá presentovat ve světě a vyhrávat ceny.

Od roku 1957 spadalo studio Bratři v triku do Krátkého filmu a v rámci programového natáčení si členi mohli natáčet cokoli a jakkoliv chtěli. Jedině jim mohl být udělen zákaz něco použít kvůli cenzuře, což ve výsledku vedlo pouze k vycvičení mistrů bojovníků za pravdu, kteří dokázali skrývat do svých filmů významy pro pozorné publikum.

Jiný tisk udává, že Pavel Koutský nepokládá tuto změnu za zásadní, při mém rozhovoru s ním se ale do komunismu opíral a jeho konec u nás vítá, i když uznává, že na svém malém opuštěném poli filmové tvorby měli vskutku úplnou svobodu. Každopádně on i ostatní filmaři se museli z ničeho nic po revoluci zabývat před natáčením otázkou „Proč, k čemu to všechno je?“ a najednou tak nacházet důvody, proč filmy netočit. Točení autorských snímků, dříve naprosto běžné, se tak dostalo do svízelné situace. Programových filmů vzniká méně, jedinou určitou formu záchrany poskytují filmové školy. Krátký film byl přetvořen na akciovou společnost a formálně přejmenován na Krátký film Praha a.s., ale jinak se strukturou a funkcí fungující dál. Společně s Bratři v triku a Státní fond České Republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie a soukromých

společnostech typu AniFilm nadále sponzoroval nebo jinak umožňoval další projekty Pavla Koutského. Tímto způsobem a podporou mohly být natočeny další jeho projekty.

Skončila taky doba projekcí krátkých filmů před hlavním programem kin, které v televizi nemají na vysílání prostor a krátkometrážní záležitosti Pavla Koutského, jakkoliv kvalitní a oduševnělé, ztratily své místo. To byl začátek realizací podle zadaných zakázek vedle ještě přetrvávajících autorských filmů, kde se Pavel Koutský uplatnil jako animátor i jako ilustrátor. Na mou otázku, zda-li by si nevzpomněl na výčet svých prací, nebyl schopný a možná i ochotný odpovědět. Jen konstatoval, že komerčních zakázek typu reklam, televizních upoutávek, blackoutů, ilustrací a jiných, udělal skutečně hodně.

Pavel Koutský vzpomíná na začátky kapitalismu u nás v dobrém. – Nejenže zakázky na produkci reklam a jiných komerčních počinů se jen hrnuly (pro příklad realizoval sérii reklam na bonbóny Bon Pari, brambůrky Lupeto, maskota a animované reklamy rádia Alfa, úvod pořadu Na větvi, Všechnopárty, televizní vstupy o zpoplatnění televize a dále si matně vybavoval obrazy z mnohých svých realizací, ale již ne, o co konkrétně šlo), ale dostával také volnou ruku v provedení i ve scénáři, což je způsob práce, který mu osobně hodně vyhovuje. Až později se změnila poměry a začal přijímat zakázky s hotovým scénářem k provedení. Tehdy se začalo stávat, že mu byly práce vráceny k přepracování.

Aniž bych porušil slib, který jsem dal, musím zmínit, že u zakázek, kde již zadavatelé lezli Pavlu Koutskému na nervy, propašoval do konečné animace nějaký zahanbující prvek, zpravidla jen na pár oken, takže si jich může všimnout jen skutečně pozorný divák.

Na FAMU byla roku 1990 založena Katedra animované tvorby, kam Pavel Koutský v roce 1993 nastoupil jako pedagog a odborný asistent a působí tam do dnešních dnů. „Mám dva hlavní cíle. Naučit studenty základnímu řemeslu animace a podporovat či trénovat kreativní myšlení jak řemeslo používat. První cíl je obsažen v osnovách předmětu Kreslená animace. U druhého jde o práci na konkrétních projektech – ročníkových cvičeních – kde se snažím studentům předávat jak své zkušenosti, tak i své pochybnosti. Když říkám, jak bych problém řešil já, nabízím to jen jako jednu z mnoha cest, jako metodu jak o věci přemýšlet. Oba zmíněné cíle se musí spojit. Animace je jak technika, tak

herectví, výtvarné umění a názor na svět. To jsou témata pro naše rozhovory, vše, samozřejmě, proloženo veselými příhodami z natáčení.“

Nutno dodat, že sponzoři a dramaturgie znělé jméno Pavla Koutského ráda využívá, což pomohlo AniFestu když ho zaštitil svým jménem, vytvořil pro něho v několika ročnících znělku a navrhl podobu cen. Nemluvě pak o filmu *Famfárum 2* od MAUR film s.r.o, založené Martinem Vandasem a Aurelem Klimtem v 2003, kde Pavel Koutský byl přizván jako vedoucí výtvarník k jeho prvnímu celovečernímu filmu a loutkové technice, která stála za okrajem jeho hlavního zájmu. Podle samotného Pavla Koutského ho pro toto angažmá získal Břetislav Pojar způsobem: „Pavle, uděláte mi panáky?“ ... A tak k tomu prý došlo. Navíc Pavel Koutský nejenže se zapsal do titulků jako vedoucí výtvarník čtvrtého dílu *Famfárum 2*, ještě navíc je v konečných titulcích označen jako ‘dopravní servis’, protože vozil režiséra Břetislava Pojara do studia na Barrandově (své rozvážení ostatně zmiňoval už od dob Jiřího Bártý za svých časů na VŠUP, a evidentně se postupem let stalo dobrým zvykem). 2D animaci provedla na základě jeho podkladů Kateřina Pavlová. Film byl pak v roce 2006 jediným animovaným celovečerním snímkem, který se dostal do běžné distribuční sítě kin.

Do budoucna chystá Pavel Koutský realizovat film *Překvapení* o chování lidí ke zvířatům jako podobné téma neznámých *Velryby*. Jiný jeho chystaný projekt je projekt *Husiti*, což je plánovaný celovečerní film. *Husiti* by se realizovali jako jeden dlouhometrážní film z jinak výhradně krátkometrážní produkce Pavla Koutského a v době konání našeho rozhovoru se má začít točit následující rok. Jeho produkce je ovšem jeden velký otazník – Petr Skoumal, hudebník a dlouhodobí spolupracovník Pavla Koutského touto dobou ještě nepotvrdil svojí účast, a upřímně si prý celovečerní film ve stylu a způsobu podání Pavla Koutského si dovede těžko představit. Na druhou stranu je to jediná šance, jak v dnešní době prosadit vlastní film, takový který lze vysílat i v televizi, která však nemá zájem uvádět do vysílacího schématu krátkometrážní snímky.

Poslední projekt plánovaný do blízké budoucnosti jsou *Dějiny udatného českého národa* s ilustrátorkou Lucií Seifertovou.

3.2 Výčet prací se stručným popisem

Posledních 100 let marxismu-leninismu (1990) – Téma, které rozhodně nemohlo být vyprodukováno za předrevoluční doby. Provedeno v proměnách obrazu, ukazující utopické představy a jejich skutečný dopad v kontrastu s porevolučními svobodami.

Duel (1990) – Kombinace totální animace a animace předmětů. Koutského časté téma kritiky společnosti potírající lidskou výjimečnost, zároveň i snímek o právech dětí. Chlapec je zde vzděláván pomocí trychtýře v hlavě a dvě ruce, vystřihující a trhající listy z knih určují, co bude vědět a znát. Věda, že takto by nevyhnutelně vyrostl jako spousta před ním, chlapec a další děti se proti této manipulaci vzbouří, porazí manipulátora a jeho nástroje a sami se učí hrou. Manipulátor se na konci ještě ozve, že jejich vítězství nad ním bylo jen dočasné.

Ať žije myš (1993) – V obzvlášť chytlavé totální animaci. Ze začátku by se mohlo zdát, že jde o banální animovanou grotesku, jako ty z USA – Myšák vede souboj s rozrušeným kocourem a ke konci nad kocourem vyhraje. Divák, fandící myšákovi, může oslavovat jeho triumf nad silnějším nepřítelem, pak ale dojde na jinou myš chycenou do pastičky na myši jako ironický pohled nad lidskou dvojakost – Prvně jedné myši člověk jako divák fandí, zároveň ale nemá problém klást proti nim pastě.

No comment (1995), *Svět 2000* (1996), *Má vlast* (1996), *Vivat Evropa* (1996) – Blackouty a takzvané “antireklamy” jako součást televizních pořadů. Dohromady jich bylo vytvořeno přes 120 a bylo možné je seskupit do několika kompozitních celků o délce kolem jedné minuty, které reagovali na soudobé společenské a politické trendy. V jednom případě například “nenasytný” člověk po částech požíral k jídlu svět kolem sebe (stromy,...) a když mu byl dán účet, přitáhl si ke stolu kočárek, zamával nad ním účtem a dal ho dítěti v něm, aby jím napáchané škody za života uhradil. Sám pak pokračoval v požívání dál.

Kavárna (1997) – V kavárně se potkají podnikatelé, dva milenci a párek postarších paní a vedou mezi sebou decentní konverzaci, zatímco se v jejich myslích odehrávají divoké, zničující představy.

Média (1999) – Kombinace totální animace, animace reálných předmětů a také trochu pixilace. Filmeček vypovídá o moci a tendencích urvaných médií, které mají už jen málo společného s objektivitou a pouze ženou člověka, aby jeho vlastní angažovanost v získávání informací hnala žurnalistickou mašinérii, která člověka začne ovládat. Obyčejný člověk může proti takovému náporu povstat, ale vyhrát nebo utéct před ním nemůže.

O bankách a lidech (2000) – Desetiminutové propagační video o České národní bance a historii bankovníctví.

Pygmalion (2001) – (“Pygmalion“ – Označuje postavu z antického báje, který se zamiloval do sochy, kterou sám setal) Kombinace totální animace a animace reálných předmětů s člověkem. Človíček si zde vyměří a z masa a kostí si vyrobí pro sebe dokonalou ženu, ta ho ale ke konci opouští.

Čtyři lásky (2003) – Kombinace totální animace a animace reálných předmětů) Šestiminutový film ukazuje čtyři období života člověka a jak se během doby mění jeho preference a záliby (dítě je obklopeno hračkami, dospělý, už tělnatý muž masovými výrobky,...)

Dopisy z Česka (2005) – Součást exhibice českého pavilonu EXPO v Aichi roku 2005. Kompoziční dílo Pavla Koutského *Karlův most*, Češi ve *Víkend* Michaeli Pavlátové a *Český rok* od Jiřího Barty.

Pavel Koutský provedl svou propagační část *Karlův most* představením i okolních pražských památek a některých historických dat a událostí k nim se vzájemně způsobem sobě

vlastním, kdy se letopočet nějak animačně přeměnil v danou událost a také některých celosvětově známých osobností, které v Praze pobívali.

Velryby (2007) – Málo známý, pouze minutový snímek zastávající se právy zvířat. V tomto konkrétním případě šlo o vtipné srovnání velrybářské lodi Nisshin Maru “lovíme velryby čistě pro vědecké účely“ a bombardéru Enola Gay “bombardujeme čistě pro vědecké účely“, což, vzhledem k tomu, že bombardování 6. srpna 1945 bylo stále ještě ve stádiu pokusů, je vsutku trefné srovnání. Otázkou zůstává, proč by utrpení zvířat mělo být o cokoliv méně podstatné, než utrpení lidí.

Plastic people (2007) – Animovaný snímek o rozporu mezi výjimečností každého jednotlivého a umělou krásou plastické chirurgie, která dohnaná do pocitu lidí jako naprostá nezbytnost přestává být medicínou. Tři ženy se zde dají přeoperovat na “ideální blondýnku“, charakter u nich zůstává tentýž, jen každá vypadá jako druhá.

Od Praotce k Unii (2009) – Propagační video o českém předsednictví v Evropské Unii. Filmeček začíná příchodem Čechů na Říp a projde všemi podstatnými událostmi v české historii, jako husitské bouře, Jiří z Poděbrad, kostkový cukr, světové války,... Končí povzbudivým ujištěním, že byrokracie s českou náturou si stěžovat bude během českého předsednictví bude prožívat klidnou a příjemnou dobu.

3.3 Seriálová tvorba Pavla Koutského

Temnější kapitolu tvorby Pavla Koutského tvoří právě seriálová tvorba. Pavla Koutského známe především jako tvůrce krátkometrážních animovaných filmů, televizních upoutávek a blackoutů. Vždy s perfektně promyšleným scénářem, dynamickou, zato jasnou animací, typickým a poutavým zpracováním dokázal vždy zaujmout, pobavit i poučit. Situace nastala po revoluci v roce 1989 ovšem přinesla pro filmové tvůrce nečekané nesnáze. Tvorba filmů už přestala být sponzorována státem a u filmařů všech oborů nastaly horší časy, kdy výroba filmů u nás začala být totožná se situací filmařů ze západu – Natáčení filmů se stala více záležitostí shánění sponzorů pro financování projektů než samotného natáčení.

Tvůrci krátkometrážních filmů jako byl Pavel Koutský na tom stále ještě nebyli tak zle vzhledem k tomu, že výroba jejich prací se dá snadněji financovat. Pořád zde byla ale ještě otázka poptávky po takových filmech a zde tkví hlavní problém, protože jednorázové několikaminutové filmy, jakkoliv skvělé a dobře provedené, nemají v televizi žádný prostor k vysílání.

Jak Pavel Koutský sám říká: „Z animace se dá uživit, zbohatnout ale ne.“ a v době po revoluci je už nucen přijímat zakázky, které se naskytnou. O samotné své seriálové tvorbě nerad mluví a hotová ztrácí jeho zájem – Ani jeden z vyprodukovaných seriálů, na rozdíl od téměř kteréhokoliv krátkého filmu Pavla Koutského, nevyhrál nikdy nikde žádnou cenu. Seriál *Halali* byl na zkoušku puštěn jen jednou večer během silvestrovského vysílání, jako Večerníček ale nikdy.

Je nespornou pravdou, že řada z těch zakázek, které Pavel Koutský provedl, byla kvalitní a dočkala se kladné odezvy, jako byly blackouty *No comment*, *Svět 2000*, *Má vlast* a *Vivat Evropa* (vysílané skrz pořadu ČT *Bez obalu* a jiných), reklamy, televizní upoutávky a upoutávky festivalů (kde například u AniFestu byl hlavním výtvarníkem upoutávek i návrhářem cen). Jen stěží by se to ale dalo pokládat za pravidelný přísun peněz a i to byl důvod, proč Pavel Koutský v letech 1993, 2003 a 2006 přijal od dramaturgie České televize nabídku na realizaci série večerníčků.

Nutno podotknout, že od svého pravidelného nedělního vysílání od roku 1965 přes přechodné období se Večerníček pevně ustálil ve své formě – Přibližně osmiminutové, jaksi jednoduchý, uklidňující, plynulá animace zaměřená na klidové momenty, vypointovaný jak obrazem tak hlasovým doprovodem a po výtvarné stránce se jedná více o hru barevných ploch než linek. Dramaturgie Večerníčků je nekonfliktní a Pavel Koutský sám přiznává, že právě s tím má problém a shrnul pointu Večerníčků hláškou Jiřího Kubíčka: „Konflikt mezi dobrým a ještě lepším.“

Stylově se tedy snad nikdo nemohl minout víc, každopádně zakázka byla přijata a tak vzniklo 13 dílů *Halali* (1993-95), 26 dílů *Do pohádky* (2000-01) a 13 dílů *Dr. Animo* (2006-08).

Ve výsledku by si mohl jen málokdo představit, že by se umělec mohl podvolit až natolik, že by pozměnil svůj styl, který by se tak hodil k žánru. Nicméně dramaturgie České televize sázela více na jméno spíše než na tom, zdali se takové provedení do večerníčku hodí. A Pavel Koutský se svým dynamickým, ve své jednoduchosti rafinovaným a spíše na linku než na barvu orientovaným stylem animace dosáhl pravého opaku toho, co je účelem Večerníčku, sice uklidnit diváka a připravit děti ke spaní.

Nezpochybnitelný fakt je ovšem ten, že i přes svojí nevečerníkové zpracování se jedná o kvalitní seriály.

Realizovány v AniFilmu, založeného v roce 1990, který je dnes se svými rozsáhlými kontakty a záběru ve filmové produkci jedním z hlavních tahounů klasické animované tvorby u nás, stál AniFilm u vzniku více než tří set dílů různých večerníčků a především porevoluční produkce Pavla Koutského, kde krom zmiňovaných večerníkových sérií také Koutského reklamy, blackouty z *No comment*, *Má vlast*, *Čechy krásné*, *Čechy mé*, *Vivat Europa*, *Koktajl* a *Duel* a AniFilm zmiňuje ve dlouhodobé spolupráci na projektech nejčastěji právě Pavla Koutského.

Zpátky ke Koutského večerníčkům. Nejstarší jeho seriálový počín, večerníček *Halali*, nese zcela Koutského rukopis – Na rozdíl od následujících večerníčků zůstal zde úplně věrný svému scénaristickému přístupu, sice že kritizuje některý lidský nešvar, třebaže opakovaně po celé sérii večerníčku je tento nešvar ztělesněný postavou lovce Ferdinandem Muška-Brokem a jeho věrným psem Samsonem v jejich hlouposti, neschopnosti a nesmyslnou vášní prostě někam vyrazit a vrátit se zastřelenou trofejí. Každý

den ráno každého dílu lovec nejprve rozstřílí zvonící budík, pak vyberou v totožné animaci z ilustrované encyklopedie zvířat některého živočicha, následuje pokřik a vyrazí se na lov. V případě bizona to bylo „Halali, vzhůru na Divoký západ!“. Lovec i jeho pes pak v bleskurychlé animaci naskočili do auta, dopravili se k letadlu, letadlem přeletěli moře do Ameriky a vysedli na divokém západě. Každá epizoda byla naplněna vtipy a gagy, které ji tématicky doprovázely a vyplňovali místa, jako bylo zde jak se lovec Ferdinand Muška-Brok a pes Samson viděli skupinu kovbojů, jak hbitě postavili železnici po které hned nato přejížděl vlak napadnutý indiány. Lovec a pes neváhali vskočit přímo doprostřed té bitky a zapojit se do ní, načež se ozvalo: „Co tam dělá ten chlap s tím psem?!“, kdy vyšlo najevo, že to celé bylo jen natáčení filmu, ze kterého je obratem vyhodili. Hned na to se střetli s bizonem, který se jich jen zeptal „Where are you from?“, pes Samson mu ukázal na mapě střed Evropy, bizon si imaginárním kompasem nad hlavou určil směr, řekl „Thank you.“, odběhl o kus dál, rozběhl se a Ferdinanda Mušku-Broka i Samsona rohy odpálil přes oceán rovnou domů, který svým nezřízeným návratem poboří. Ferdinand nato neporaženecky prohlásí jako v každém díle, že bizonovi uděluje život a že na skutečný lov se půjde zítra.

Nutno poznamenat, že v několika posledních letech vzniklo pro Večerníček několik nových titulů, které v rámci jeho žánrových kritérií stále častěji selhávají. Pavle Koutský, následujíc vlastní cestu humoru, nadsázky a ponaučení, které je taky pro Večerníček specifický, vytvořil ještě světlý případ. Dokonce i repetice ze začátků i konců každé epizody působí, jako by tam patřilo, přestože se jedná o jev v jeho díle o bezprecedentní jev. Méně identický pro jeho práce je ale fakt, že v rámci večerníkové tvorby musel přistoupit na celobarevný obraz, on, který si mnohdy vystačil jen s obrysovou linkou, nanejvýš s vybarvenou postavou a popředím.

Halali však, v rozporu s téměř kterýmkoliv jiným filmem Pavla Koutského, nikdy nevyhrál žádnou cenu a pro své provedení se ani jako večerníček dlouho neudržel a musel se nadále pouštět na České televizi v rámci jiných pořadů, zůstává ale díky Koutského animaci, Skoumalovy hudby a hlasem Jiřího Lábusa, kteří oba dva už přes léta spolupráce ztotožňují Koutského díla, dobrým seriálem. Seriál se dokonce dočkal druhé série dílů a nakonec se dostal také do veřejné distribuce, což se nepovedlo úplně všem večerníčkům a *Halali* se tak stali něčím, co lidé mohou sledovat kdykoliv, nejen večer z televize.

Jaksi podobný je i osud druhé série večerníčků Pavla Koutského *Do pohádky*. V tomto případě malý školák Honzík a jeho pes Jurášek (jako vzpomínka na jeho bývalého jezevčíka) putují z pohádky do pohádky tak, že na začátku dílu vyberou knížku z knihovny a nechají se přímo vtáhnout do knížky. Střídají známá prostředí se známými postavami vycházejících z klasických pohádek, jen vždycky je něco tak trochu jinak, aby tak 'oživili' děj, na konci každého dílu pak pohádkový svět opustí v okamžiku, kdy je maminka volá k večeři. Podstatnou změnou v pojetí je to, že celý seriál je organizovaný více jako celek rozdělený na třináct dílů na rozdíl od ostatních, kde epizody stojí samy o sobě. Toto umožnilo orientovat celý seriál k hledání ztracené princezny, unesené v prvním díle z hradu drakem.

O *Do pohádky* se dá říct, že se blíží víc k večerníkovému námětu než předchozí *Halali*, s ještě o trochu větším zapřením svého vlastního stylu z předchozích let – Dynamická animace, chytře vtipný děj, celobarevný obraz, klasický motiv Pavla Koutského o lidských nešvarech a boji proti nim vymizel, navíc vůbec prvně zavrhl hlavní postavu jako negativní nebo jako neutrální charakter ovládaného nešvary svého okolí a dosadil tam zcela pozitivní postavu Honzíka. To se dá v díle Pavla Koutského označit za totální rozpor.

3.4 Obrazová příloha

Posledních 100 let marxismu-leninismu, 1990

Duel, 1990

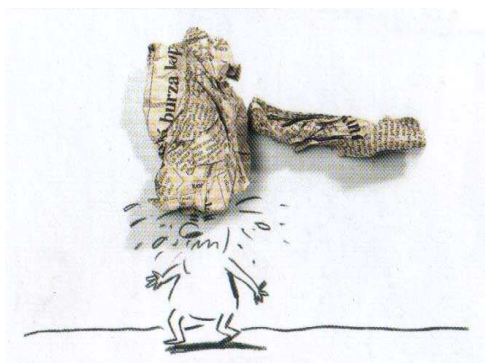
Ať žije myš, 1993

No comment, 1994-95

Kavárna, 1997

Média, 1999

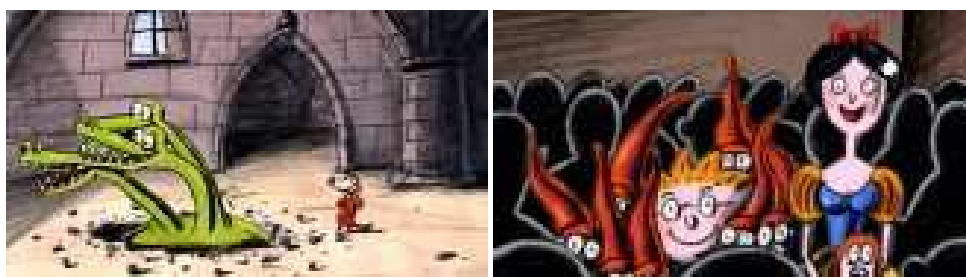
O bankách a lidech, 2000

Pygmalion, 2001

Čtyři lásky, 2003

Do pohádky, 2003-05

Dopisy z Česka, 2005

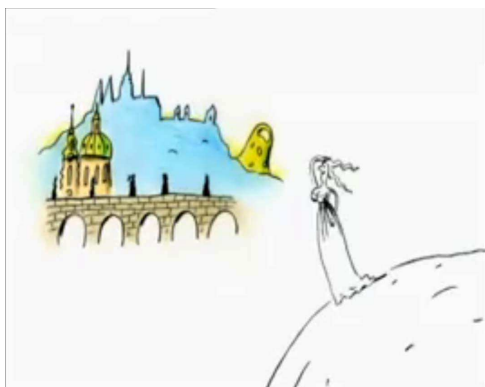
Famfárum 2, 2006

Velryby, 2007

Plastic people, 2007

Od Praotce k Unii, 2009

4 KOMPLETNÍ FILMOGRAFIE

1970 - Jak šel Honza do světa

1971 - Baron Prášil

1973 - Konec neprůstřelného Billa

1976 - Pohádková etuda

1981 - Houslový koncert

Troj fórum

1983 - Navštivte Prahu

1984 - Katastrofy

Laterna Musica (spolurežie Zuzana Vorlíčková)

1985 - Dilema

1986 - Curriculum vitae

1987 - Láska na první pohled

Co oko neuvidí

Od kroku k pokroku (spolurežie Břetislav Pojar)

1989 - Portrét

1990 - Posledních 100 let marxismu-leninismu,

Duel

1993 - Ať žije myš

1993-95 - Halali (TV série), 13 dílů

1994-95 - No comment (TV blackout)

1996 - Má vlast (TV blackout)

Vivat Evropa (TV blackout)

Svět 2000 (TV blackout)

Koktejl

1997 - Kavárna

1999 - Média

2000 - O bankách a lidech

2001 - Pygmalion

2003 - Čtyři lásky

2003-2005 - Do pohádky (TV série), 26 dílů

2004 - Čechy krásné, Čechy mé

2005 - Dopisy z Česka (spoluúčast Michala Pavlátová a Jiří Barta)

2006 - Fimfárum 2 (Pavel Koutský jako výtvarník)

2006-08 - Dr. Animo (TV série), 13 dílů

2007 - Velryby

Plastic people

2009 - Od Praotce k Unii

ZÁVĚR

Osobní zkušenost s Pavlem Koutským byl ten nejcennější zdroj, jaký jsem mohl potřebovat. Ve své práci jsem se zaměřil na shrnutí všeho známého o tomto tvůrci a pomocí osobního rozhovoru doplnit prázdná místa, která u něho panují. Ovšemže jsem sám nepokročil nijak hlouběji a snad bych ani nemohl – Práce Pavla Koutského je jednoduše příliš rozsáhlá a jeho vlastní postoj ke svým pracím 'udělat a nechat být' ztěžuje dohledání konkrétnějších informací. Takže si myslím, že se vyplní to, co si Pavel Koutský sám přeje, totiž že se stane historicky známou osobou, jejíž úplný otisk bude po čase těžké dopátrat.

Nicméně lze již dnes bezesbytku konstatovat, že nikdy nezažil klesající tendenci kvality ani kvantity svých děl a zůstává do budoucna tvůrcem s velkým potenciálem. Zvykl si používat počítač, protože podle jeho slov usnadňuje technický aspekt natáčení a v mnoha ohledech také umožňuje nové postupy práce, i když: „...vzaly jí vůni materiálu a třeba i to, že dřív se člověk musel v jednom okamžiku práce nějak rozhodnout a pak už přes to nejel vlak. Teď se dá předělávat a retušovat donekonečna. Což není vždy jen dobře.“ Tento povzdech pro úspěšného tvůrce Pavla Koutského je příznačný. Je to od Boha nadaný tvůrčí jedinec, navíc obdařený schopností přemýšlet a nacházet nová a nová řešení tam, kde je jiní vůbec neočekávají.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

Personal interview with Pavel Koutský was probably the most valuable source of informations I could ever hope for. In my paper I managed to gather all already known about this artist and using notes from this interview I could fill out empty spaces abundant with him. It is obvious I myself could not reach much further in what is known about his person. Pavel Koutský simply managed a way too much in the field of animation to track down and his light-hearted attitude towards his works might prevent from a complete insight. Which is what I think is exactly what Pavel Koutský is after. He will become a phantom of his own work and lifetime.

He has never went downward in neither quality nor quantity of his works and with his continued production he remains an author with great potential. He got used to work with a computer that as he says makes all the labour easier and it actually enables new technologies, although: „...It took away the feel from real materials and also that in the past one had to cross the Rubicon every now and then. Today everybody can endlessly clean their work, which doesn't always need to be good.“ That is a thought coming from the heart of successful author Pavel Koutský since he's an exceptionally talented artist, gifted with the ability to look and find new ways of work where others would not expect them at all.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Český animovaný film 1934 – 1994 – jeho minulost a přítomnost – Praha, Ministerstvo kultury

Animation now! – 2004, Anima Mundi

Film a doba – 1996, Praha, Sdružení přátel odborného filmového tisku

Osobní rozhovor, 5.5. 2009

Internetové zdroje

